

Romhegg *Prunus serotina*

Fremmed art

Romhegg er en busk eller et tre som de siste 10-15 årene er blitt mye plantet og som bare såvidt har begynt å spre seg ut i norsk natur. Arten er problematisk i mange land på kontinentet, først og fremst på grunn av spredning inn i skog fra utstrakt planting. Det er usikkert hvilke negative effekter arten eventuelt vil kunne få i norsk natur. Risikoklassifiseringen er basert på en *føre var-*tankegang, og informasjonen i faktaarket er hovedsakelig basert på kunnskap fra Europa.

Status

Risikovurdering 2012: Høy risiko (HI)

Kjennetegn

Romhegg er en busk eller et tre i rosefamilien Rosaceae og tilhører samme slekt som hegg, plomme og kirsebær (*Prunus*). Under hjemlige forhold blir den opptil 40 m høy, mens den i Europa sjelden når over 20 m. Barken er rødlig til gyllen.

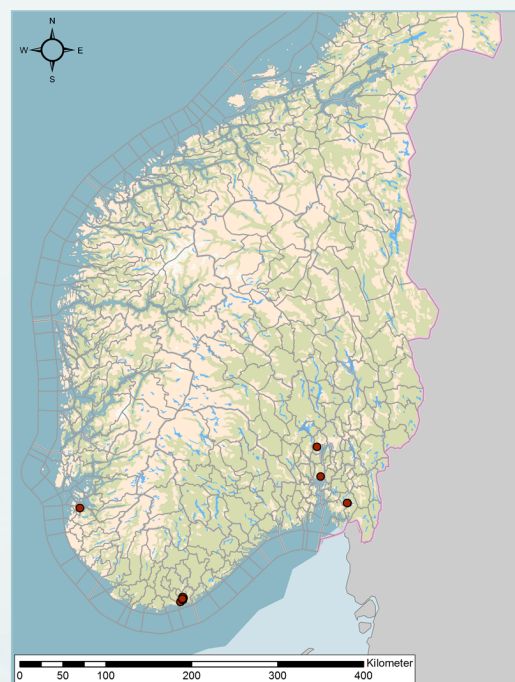
Romhegg ligner vår hjemlige hegg *Prunus padus* og også en annen fremmed art, virginiahegg *P. virginiana*. I likhet med disse har romhegg velduftende hvite blomster i klase og tannete blad. Kronbladene er mindre enn 5 mm lange, i likhet med virginiahegg. Dette er mindre enn hos hegg. Bladene er også mer rundtannede med innbøyde tenner. Frukten er som i slekten ellers en bærliknende steinfrukt. Hos romhegg blir den spiselige frukten purpursvart som moden. Alle arter i *Prunus*-slekten har dessuten et kjertelpar i overgangen mellom bladstilk og bladplate.

Et viktig artskjennetegn er den langstrakte børsten av korte, brune hår mot basis av hovednerven på bladundersiden (se illustrasjon på neste side). Romhegg er dessuten den eneste arten i slekten hvor begeret er vedvarende, et viktig skille tegn mot både hegg og virginiahegg hvor begeret tidlig faller av.

Utbredelse

Romhegg kommer fra østlige Nord-Amerika og fjellene i Mellom-Amerika sør til Guatemala.

Romhegg kom til Europa rundt 1630, hvor den ble dyrket som prydtre i parker og hager rundt Paris. Sent på 1800-tallet ble arten testet ut til tømmerproduksjon, og på 1900-tallet ble den brukt til leplanting og også forsøkt

Utbredelseskart som viser ville forekomster av romhegg basert på herbariedata og ikke-belagte observasjonsdata (krysslister, artsobservasjoner o.a.).

som jordforbedrer med vekslende hell. Romhegg er nå etablert og delvis vanlig i en rekke land i Mellom-Europa. Den er omtalt som en av de 100 mest invaderende artene i Europa (alle organismegrupper inkludert).

I Norge er romhegg pr. i dag funnet forvillet og delvis etablert flere steder i Vest-Agder: Kristiansand. Mange av funnene er knyttet til flisfyllinger og tømmerdeponier, eksempelvis i Østfold: Sarpsborg, men det er uklart hvor etablert disse er. Enkeltfunn finnes også fra Akershus: Asker og Rogaland: Stavanger.

Biologi

Romhegg formerer seg seksuelt med frø. Frøene utvikles i bærliknende, saftige steinfrukter som spres med fugl og delvis med pattedyr. Arten har også klonal vekst med rotskudd. Romhegg kan blomstre rundt 7 års alder (senere på skyggefulle lokaliteter), og den setter mengder med frø så lenge den får nok lys. Frøene kan være spiredyktige i jord i opptil 5 år, men de ser ikke ut til å danne noen vedvarende frøbank. Arten bygger derimot opp en *ungplant*ebank, såkalte "Oscars". Disse ungplantene kan skyte

Tekst: Hanne Hegre Grundt, FlowerPower.
E-post: hanne.h.grundt@hotmail.com

Kartgrunnlag: Oddvar Pedersen, NHM. Foto første side: Solveig Vatne Gustavsen. Foto andre side: Eli Fremstad, NTNU.

Bladunderside med karakteristisk børste av korte, brune hår mot basis av hovednerven.

fart dersom det blir en åpning i en ellers sluttet skog. Romhegg er lyskrevende som ungplante, men blir mer skyggetålende som ungtré. Arten begunstiges derfor av forstyrrelser og tynning som skaper åpent rom. Et visst beitetrykk kan derfor begünstige romhegg fordi beitedyr unngår planten og samtidig skaper lysåpninger som gir den en sjanse.

I sitt hjemlige område vokser romhegg i mange ulike skogstyper, men trives best på dyp, rik og fuktig jord. Her kan arten dominere i tidlig suksesjonsfase, men den blir senere utkonkurrert av mer skyggetolerante treslag. I Europa vokser arten både i skog og i åpen vegetasjon. Den tåler en rekke ulike betingelser hva gjelder fuktighet, og kan invadere alt fra våtmark til tørr gressmark og sandrik og sur jord. I Europa danner romhegg flere steder et tett busksjikt, spesielt i furuskog.

Bestandsstatus

Romhegg har foreløpig ikke mange kjente forekomster i Norge. Mange av funnene så langt er knyttet til flisfyllinger og tømmerdeponier (Østfold: Sarpsborg), men i de senere årene er romhegg blitt stadig mer dyrket, spesielt i offentlige anlegg. Romhegg ble først dokumentert i naturen fra Vest-Agder: Kristiansand i 1980, og den ser nå ut til å være etablert flere steder i området. Arten er også belagt med et par spredte enkeltfunn.

Den viktigste drivkraften bak artens ekspansjon lenger sør i Europa er planting og ikke naturlig spredning, ifølge undersøkelser fra kontinentet. Egenspredningen angis å være mindre enn 1 km på 40 år. Artens rykte som invaderende i skog kan være overdrevet og heller skyldes tidligere utstrakt planting. Arten kan skygge ut bunnvegetasjonen i skog, og det er vist at artsrikdommen her går ned når romhegg-dekket går opp i busk- og tresjiktet. I åpen vegetasjon er effektene sterkere fordi disse naturtypene oftere inneholder sjeldne og truede arter. Strø fra romhegg kan ha allelopatiske effekter på andre arter ved at den kan skille ut kjemiske stoffer som påvirker veksten til disse. Planten inneholder blåsyre-forbindelser, og det er rapportert at visne blader har forgiftet buskap. Romhegg kan hindre naturlig regenerasjon av skygge-intolerante treslag.

Risiko for introgresjon med hjemlige *Prunus*-arter er liten da romhegg blomstrer en god del senere enn disse. Artsepitetet *serotina* betyr da også "sen" eller "på høsten".

Store romhegg-trær produserer mange frukter som tiltrekker frøspredere. Mange fremmede arter med saftige frukter kan konkurrere med hjemlige arter om spredningsvektorer. Dette kan være en del av årsaken til mange fremmede bærbuskers suksess.

Referanser

Deckers, B., Verheyen, K., Vanhellefont, M., Maddens, E., Muys, B. og Hermy, M. 2008. Impact of avian frugivores on dispersal and recruitment of the invasive *Prunus serotina* in an agricultural landscape. *Biological Invasions* 10: 717-727.

Godefroid, S., Phartyal, S.S., Weyembergh, G. og Koedam, N. 2005. Ecological factors controlling the abundance of non-native invasive black cherry (*Prunus serotina*) in deciduous forest understory in Belgium. *Forest Ecology and Management* 210: 91-105.

Lid, J. og Lid, D.T. 2005. Norsk flora. Ed. R. Elven. Det Norske Samlaget, Oslo. 1230 s.

Mossberg, B. og Stenberg, L. 2003. Den nya nordiske floran. Wahlström & Widstrand. 928 s.

Phartyal, S.S., Godefroid, S., og Koedam, N. 2009. Seed development and germination ecophysiology of the invasive tree *Prunus serotina* (Rosaceae) in a temperate forest in Western Europe. *Plant Ecology* 204: 285-294.

Reinhart, K.O., Tytgat, T., Van der Putten, W.H. og Clay, K. 2010. Virulence of soil-borne pathogens and invasion by *Prunus serotina*. *New Phytologist* 186: 484-495.

Schrader, G. og Starfinger, U. 2009. Risk Analysis for Alien Plants in European Forests, Illustrated by the Example of *Prunus serotina*. Kapittel 12, s. 195-215 i: *Invasive Plants and Forest Ecosystems*, Kohli, R.K., Jose, S., Singh, H.P. og Batish, D.R. (eds.). CRC Press, Boca Raton.

Starfinger, U. 2010. NOBANIS - Invasive Alien Species Fact Sheet - *Prunus serotina*. From: Online database of the North European and Baltic Network on Invasive Alien Species - NOBANIS www.nobanis.org,

Starfinger, U., Kowarik, I., Rode, M. og Schepker, H. 2003. From desirable ornamental plant to pest to accepted addition to the flora? - the perception of an alien tree species through the centuries. *Biological Invasions* 5: 323-335.

Vanhellefont, M., Wauters, L., Baeten, L., Bijlsma, R.-J., De Frenne, P., Hermy, M. og Verheyen, K. 2010. *Prunus serotina* unleashed: invader dominance after 70 years of forest development. *Biological Invasions* 12: 1113-1124.

Lenker

<http://www.europe-aliens.org/speciesTheWorst.do>